

Kocsis Éva

A televízió műsorstruktúrája. A televízió műsorainak elemzése

 NSZFI
NEMZETI SZAKKÉPZÉSI
ÉS FELNŐTKÉPZÉSI INTÉZET

A követelménymodul megnevezése:

A médiaszerkesztőségekben újságírói tevékenységek ellátása

A követelménymodul száma: 1555-06 A tartalomlelem azonosító száma és célcsoportja: SzT-002-50

A TELEVÍZIÓ MŰSORSTRUKTÚRÁJA. A TELEVÍZIÓ MŰSORAINAK ELEMZÉSE

ESETFELVETÉS – MUNKAHELYZET

"Hova tegyük a zseniket? Adásba!" (Geszti Péter)

A televízió műsorait mindenki ismeri, aki nézi és ezt nagyon sokan teszik. Ők nem csak nézői, hanem természetesen kritikusai is a látottaknak, tehát folyamatosan elemzik a műsorait. Akkor mi végre a folytatás? Pályakezdőként bekerülni egy televízió szerkesztőségébe is egy lehetőség, de az is, hogy egy médiaszerkesztőségben újságírói feladatként kapja az új munkatárs egy adott műsor elemzését megadott szempontok alapján. Válasszon kedvére akár ebből a két lehetőségből, akár hasonlóak közül! A tankönyvíró pedig hozzájárul a "másik oldal" árnyaltabb felfedezéséhez médiatörténeti összefüggésekkel, a műsortípusok bemutatásával és néhány megközelítési lehetőséggel, hogy még a villamoson is másképpen lehessen szidni a látottakat. Adásba!

SZAKMAI INFORMÁCIÓTARTALOM

1. 1957 – Magyar Televízió
2. 1985 – az első, tanácsi tulajdonban álló, helyi kábeltévék
3. 1992 – Duna Televízió – az első műholdas tévé
4. 1995 – az Országgyűlés elfogadja a médiatörvényt¹
5. 1997 – RTL Klub, TV2 : az első országos, magántulajdonban álló kereskedelmi tévék

Magyarországon a kísérleti adások az 50-es évek közepén kezdődtek, majd 1957-től elindult a rendszeres adás, és a televíziós készülékgyártás. Utóbbinak is köszönhető, hogy a 70-es évekre elterjedt, közzsükségletté vált a televízió.

¹1996. évi I. törvény a rádiózásról és televíziózásról

A televíziós műsorszerkesztés ismereteket, háttértudást, gyors és pontos döntéseket követel és a világ televíziós piacának állandó követését, hiszen szerencsére a magyar néző már nemcsak hazai csatornákat néz. A műsorstruktúrák tervezése sokszor hónapokkal, néha évekkel is megelőzheti az adásba kerülés időpontját. Befolyásolja a hatályos médiatörvény, a hazai és a külföldi médiapiac változása, a hazai kereslet és kínálat és számos be nem tervezhető elem. A politikai befolyásoltság azonban elsősorban a televíziók információs műsoraiban jelentkezik, azok tárgyalásánál foglalkozunk majd ezzel.

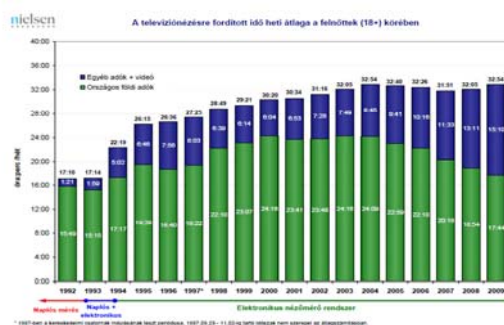
Kerüljünk először közelebb a televíziózáshoz, hogy műsorainak elemzéséhez kezdhessünk és ismerkedjünk meg néhány gyakran használt alapfogalommal, amit sűrűn hallunk, látunk, de nem mindig az eredeti (és helyes) jelentésével.!

Televízió-műsor: televíziós műsorszámok megszerkesztett és nyilvánosan közzétett sorozata.

A televízió nem egy műfaj autentikus helye, műsora eklektikus, heterogén, – ami a közönség homogenizálásának eszköze. Lényege, hogy minden információt egyneművé tesz, az ún. „átlag nézőhöz” igazít.

Kiindulópontunk, hogy **a televízió a legnagyobb hatású médium**. Hazai piacáról tudósít az AGB Nielsen mérése, amely szerint, 2004-ben Magyarországon egy átlagos napon négy és fél óra volt a televízió nézéssel töltött idő elérhető csatornák tucatjaival. Mindez azok után, hogy az 1980-as évekig csak a monopolhelyzetben lévő állami televízió adása volt elérhető. "A kereskedelmi televíziók kínálatának egysíkúsága sokak szemében felértékelte a közszolgálatosság intézményét, a kultúráközvetítés és az értékközpontúság fontossága egyre nyilvánvalóbbá vált. Másrészt azonban az alacsony nézettség, az állandósult pénzügyi válság és az igencsak változó színvonalú műsorkínálat megkérdőjelezte, hogy ebben a formájában valóban szükség van-e a közszolgálati Magyar Televízióra."² Az idézet 2005-ös és tegyük hozzá, hogy 2010-ben, az új médiatörvény ratifikálásának küszöbén sem megválaszolt a létjogosultságra vonatkozó kérdés.

²In: Magyar médiatörténet, 96. p.²

1. ábra. A televízió nézésre fordított idő³

Néhány alapfogalom, amely megkerülhetetlen a továbblépéshez:

Televíziós műorszám: hangok és képek (az utóbbiba értve az ábrákat, betűket, grafikus alkotásokat és jeleket stb. is) egységbe szerkesztett, önálló értelemmel bíró, címmel ellátott együttese.

Kereskedelmi műorszolgáltató: olyan nyereségérdekelt médium, amely meghatározott időszakra műorszolgáltatási jogosultságot vásárol, ezért díjat fizet, magántulajdonban van, hirdetési bevételekből tartják fenn.

Közszolgálati műorszám: kulturális alkotást, oktatási ismeretet, a kisebbségek életét bemutató vagy a tájékozódást szolgáló műorszám.

Közszolgálatosság: A közszolgálatosság hagyományos hivatásának a BBC eredeti célkitűzését tartják: azt, hogy tájékoztassa, nevelje és szórakoztassa a közönségét; e célok fontosságát az említési sorrend szerint értékelték.

A TELEVÍZIÓS MŰSORTÍPUSOK

Műsортípus	1996	1997	1998	1999
Fiction	174 200	191 389	224 382	206 712
Szórakoztatás	58 050	42 874	61 373	68 976
Zene	30 600	36 322	33 425	31 344
Sport	57 200	51 588	44 896	31 182
Hírek, aktuális politika		94 928	116 772	70 956
Információ	257 430	136 542	118 106	93 030
Művészet,	67 460	63 258	101 956	126 138

³ http://cs.agbnmr.com/Uploads/Hungary/stat_atv_negyedevés_2010.pdf Letöltve: 2010-07-28)

tudomány, kultúra				
Oktatás	14 870	14 330	56 500	60 738
Vallás	5 810	7 598	9 634	8 598
Reklám	21 460	21 262	14 848	13 170
Egyéb	28 000	27 137	31 102	30 234
Összesen	715 080	687228	812 994	741 078

4

Léteznek hagyományos műfaji kategóriák a televízióban, de sok műsor nem írható le ezekkel a kategóriákkal. Ezzel rögtön szembesül a pályakezdő is, aki közelebb kerül a kész dokumentumokhoz illetve ha megismeri az archiválási gyakorlatot. A közszolgálati média műsorait elemző tanulmány ⁵ használja a *preferált*, az *iskolateremtő*, a *hagyományos*, a *modern*, a *korszerű*, az *elavult*, a *kísérleti* és a *piacorientált* műsortípusok fogalomrendszerét. Egyik alapja lehet műsorelemzési feladatunknak azzal a kiegészítéssel, hogy fontos a műfajok időbeni megjelenése, csatornák szerinti megoszlása és a műsorstruktúrában belül elfoglalt helye is!

- *Preferált műfajok*: bizonyos műfajokat a politika megrendelt, támogatott (MTV: Ablak) és/vagy a szakma értékesnek, magas presztízssűnek tartott (A Hét), illetve a nézők körében nagyon népszerű volt (Telepódium).
- *Iskolateremtő műfajok*: olyan műfaji újítást tartalmaztak, amelyre építve további műfajok, műsortípusok jöhettek létre (MTV: Kapcsolta, Telefere).
- A *hagyományos*, a *modern* (A Reggel) és az *elavult* (Parabola) *műfajok* kategóriái az adott televíziós környezet fejlettségéhez mérten használhatók.
- *Kísérleti műfajoknak* tekinthetők az újszerű, egy új műfaj megvalósítására, létrehozására tett próbálkozások(MTV: Televíziós mesék felnőtteknek).
- A *piacorientált műfajok* esetében a reklámértékesítés, az eladhatóság dominál (reality show).l

Említettük a kereskedelmi és közszolgálati televíziók közötti jelentős eltérést, azonban a műsortípusoknál kiemeljük, hogy a két televíziós típus műsorai hasonló elemekből építkeznek.

⁴ http://cs.agbnmr.com/Uploads/Hungary/stat_atv_negyedebes_2010.pdf Letöltve: 2010-07-28)

⁵ Antalóczy Tímea-Kálmán Zsuzsa: Médiaműfajok 1979-1996. In: Magyar médiatörténet a késő Kádár-kortól az ezredfordulóig. Szerkesztette Bajomi-Lázár Péter. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2005.199. p.

Az audiovizuális műsorszámok archiválásához elengedhetetlenül hozzátartozik a pontos adatszolgáltatás, ide tartozik a műfaji meghatározás is, amit sokáig – hivatalos tipológia hiányában – mindig az adott műsorszám szerkesztője határozott meg. Előfordult, hogy az alkotók "romantikus" műfaji meghatározással sorolták be műsoraikat(érdekes magazin), ezt szüntették meg a z egységesítés érdekében. 1999-ben már archiválási szabályzat lépett életbe, majd a NAVA ⁶létrejöttkor már alapadatként szerepelt a műfaji meghatározás.

A NAVA honlapján böngészők keresésüket műfaji szemponttal is bővíthetik, az ott szereplő lista felhasználása azonban inkább tükrözi az archivátorok szubjektivitását és a meglévő kategóriák (agrárműsor; aktuális esemény közvetítése; animáció; beszélgetés, interjú, vita; bulvár; csatornareklám; déli harangszó; dokumentum; egyéb; esélyegyenlőségi műsor; esszé, jegyzet; film; gazdasági műsor; gyermek- és ifjúsági műsor; határontúli műsor; háttér- és közéleti műsor; heti hírösszefoglaló, himnusz, időjárás-jelentés, információs magazin, ismeretterjesztő/oktató műsor, kabaré, kulturális/művészeti műsor, közérdekű közlemény, mese, műsorzárás, nemzeti/kisebbségi műsor, parlamenti közvetítés, politikai hirdetés, portré, program/kulturális ajánló, regionális műsor, reklám, riport, show-műsor/játék, sporthírek, sportközvetítés, sportmagazin, spot, szabadidő/életmód, szerencsejáték-sorsolás, színház, szolgáltató műsor, talkshow, tánc, társadalmi célú hirdetés, telefonos vetélkedő, természetfilm, tv-sorozat, útifilm, választási másor, vallási műsor, valóságshow, varieté, vers, vetélkedő, werkfilm, zene) valamelyikének kényszerű használatát. Műfajba soroláskor az archivátor szempontja sokszor a Mi dominál az adott dokuban? – kérdésre adott saját válasza alapján "dönt" az audiovizuális doku hovatarozásáról.

⁶ 2006-01-01-jén alakult meg a Nemzeti Audiovizuális Archívum (www.nava.hu). A NAVA elsődleges céljaként azt fogalmazták meg, hogy a magyarországi tévé- és rádióadók által sugárzott műsorszámok digitális kötelesspéldány archívumaként működve ugyanazt a szerepet töltse be ezen a kulturális területen, mint az Országos Széchényi Könyvtár a könyvek, szöveges kiadványok, vagy a Magyar Nemzeti Filmarchívum a filmek világában: a kötelesspéldány szolgáltatás intézményén keresztül gyűjtse és az utókor számára tegye elérhetővé a tévé- és rádiócsatornák magyar vonatkozású műsorszámait. A NAVA honlapján iskolák, könyvtárak stb. regisztrálhatnak, s felhasználhatják gyűjteményét oktatási és kutatási céljaikra. Létét azonban megkérdőjelezzik a csatornák saját archívumai és online adásai illetve a NAVA-pontokon történt felhasználási-érdeklődési adatok.

2. ábra. Kezdődik az Esti mese⁷

Az itt következő felosztás Horvát János könyvéből⁸ való, kiindulópontnak is ajánljuk, de szükségesnek tartottunk kiegészíteni, amit + jellel jelölünk.

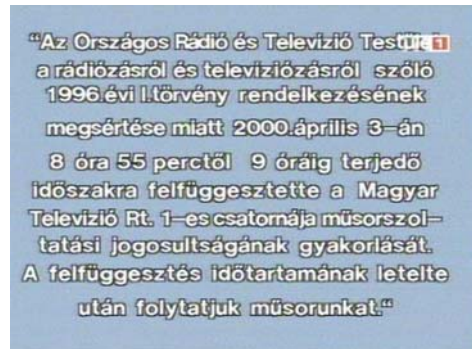
A televíziós műsorkészítésben a következő nagy területeket szokták megkülönböztetni:

- **információs műsorok** (híradók, háttérműsorok, beszélgetések, riportok stb.) + parlamenti közvetítés, aktuális események közvetítése (állami ünnepek stb.), választási műsor
- **filmműsorok** (saját készítésűek és vásárolt drámai művek)
- **kulturális és oktatóműsorok** (pl. zenei műsorok, színházi közvetítések, kulturális magazinok, iskolatévé) +(és az ismeretterjesztő műsorok, program- és kulturális ajánlóműsorok)
- **gyermekműsorok**
- **sportműsorok** (sporthíradók, összefoglalók és helyszíni közvetítések)
- **szórakoztató műsorok** (show-műsorok, vetélkedők, szórakoztató magazinok)
- **promóciós műsorok** (a saját műsorokat hirdető, beharangozó blokkok= műsorajánló, műsorelőzetes, reklám) + időjárás-jelentés, szerencsejáték-sorsolás, politikai hirdetés, déli harangszó, műsorzárás, társadalmi célú hirdetés, közérdekű közlemény
- *Horvát János felsorolását kiegészítve még az ún. közszolgálati műsортípusokat tartjuk ide tartozónak, amelyek azonban érdekes módon a kereskedelmi televíziókat is érintik, a műfaj után néhány példát említünk illusztrálásra.).*
- **vallási műsorok** (Élő egyház – Duna tv, Reggeli gondolatok – TV2, Isten kezében – Duna Tv, Hajnali gondolatok m1, Engedjétek hozzám – m1, Reggeli szívvel-lélekkel – RTL Klub)
- **kisebbségi és határon túli műsorok** (Világunk – Duna Tv, Kárpát expressz – M1,
- **esélyegyenlőségi műsorok** (Felelet az életnek– Duna Tv, Győztesek világa – Duna Tv, Sorstársak – M1–M2, Strucc – TV2, Az ügy– TV2, Esély – M1)
- **regionális műsorok** (regionális és körzeti híradók)

⁷ <http://retronom.hu/index.php?q=node/810> . Letöltve: 2010-07-28)

⁸ In.: Horvát János: Televíziós alapismeretek. 48. p.

A felsorolt műsортípusok esetében sokszor nem egyértelmű a műfaji besorolás, mert két eltérő típus határmezsgyéjén vannak, ezért a választás önkényesnek tűnhet, pl. ha egy reggeli műsorfolyam esetében hangsúlyosabbnak érezzük a magazin-jelleget az előadásánál, hova tegyük? És hova kerül a következő? A helyes válasz a múlté.

3. ábra. ORTT-büntetés az MTV műsorán⁹

Illusztrációként a műsorstruktúra gyors változására néhány friss hír következik az MTI legfrissebb anyagából:

- A TV2 kialakította az őszi műsorstruktúráját, amely három fő pillérré épít: a régi, sikeres műsorokra, az új produkciókra és a népszerűsítő információs műsorokra. Augusztus 16-án új részekkel tér vissza a képernyőre a Jóban Rosszban sorozat új évadja; az NCIS és a Gyilkos számok című krimisorozatok is újabb epizódokkal jelentkeznek. Ezek mellett a Dr. House és a Született feleségek című sorozat új részei is láthatók lesznek a TV2 műsorán.
- A Duna Televízió kilenc kisebbségi, kulturális, tájékoztató, illetve ismeretterjesztő műsora érdemelte ki, hogy a kultúrák közeledésének nemzetközi éve partnereként viselje az év logóját.
- Már körvonalazódik az MTV szeptember közepétől induló műsorterve. Várhatóan lesz vasárnap esti politikai és kulturális műsor, megújul a Ma reggel, és megszűnik a Kultúrház. Több új, a jobboldalhoz köthető műsorvezető is érkezik a csatornához, többek között Obersovszky Péter is.

⁹<http://retronom.hu/index.php?q=node/10264>. Letöltve: 2010-07-28)

Összefoglalás: A műfaj a műsorok tartalmi és formai sajátosságai alapján elkülönülő, karakterisztikus jegyeinek összessége. Történetét a politikai változások, a külföldi példák alakították és alakítják ma is. A műfajiság "egyeduralmának" a televíziós műsorokban súlyos következményei lehetnek. Például kiszorítja azokat a programokat, amelyeket nem egyszerű besorolni a bevált műsортípusok közé. Ezekről a műsorokról a tévék azt feltételezik, hogy a közönség nem tud majd velük mit kezdeni (mert nem volt előzményük vagy szokatlan elbeszélésmódjuk miatt) s így nem fogadja majd el azokat. Többféle műfaji tipológia bemutatását tartottuk szükségesnek és nem azért, hogy a pályakezdő teljesen elveszettnek érezze magát. Mindez biztatás arra, hogy szabadon használjuk és bővítsük meglévő ismereteinket és elfogadjuk, hogy a nyilvánosság átalakulása szükségszerűen hatással van a média mindenkor aktuális műsorstruktúrájára is.

"Ül a sárga nő a falon / mint a világon a pecsét / a valóság helyett a kép / az ok helyett az alkalom"¹⁰

FOGALMAK AZ ELEMZÉSI MÓDSZEREK ELÉ

A televíziós műsортípusok közül elsőként kiválasztjuk az információs műsorok (hírműsorok) csoportját, a pályakezdők talán egyik leginkább lehetséges kezdeti állomását pályájuk során, majd egy rövid részletezés után ajánlunk elemzési szempontokat egyes anyagaihoz.

A hírműsorokról általában. A televízióban kevés az idő ezért az információnak rövidnek, érthetőnek kell lenni. Az újságokhoz hasonlóan először itt is rövid mondatokban közlik a hír tartalmát. Ezt megismétlik az esemény részletes kifejtése során, majd a hírösszefoglaló végén is. A hírek szerepe, funkciója a társadalom tájékoztatása, integrálása, mozgósítása, a fontossági sorrend kialakítása a társadalmat érintő kérdésekben, és a szórakoztatás. A televíziós hírek és híradók készítésekor, hogy miből lesz hír, az a hírérték megítélésétől függ.

Hírértéknek nevezik egy esemény, történés vagy jelenség azon jellemzőit, melyek révén egy médium meglátása szerint az közérdeklődésre tarthat számot. Ha egy esemény átlépi az adott médium hírérték-küszöbét, bekerülhet a hírekbe.

A hírérték tartalmi feltétele a bemutatott esemény aktualitása, meglepő ereje. A hírértéket növeli az eseményben szereplők ismertsége, befolyása illetve az esemény hatása, az általa okozott kár vagy konfliktus foka, földrajzi, kulturális közelsége. A szelektálás alapja, a magasabb hírértékű információ előbbre helyezése aszerint, hogy mi a fontos és mi nem (hány embert érint vagy érdekel), mennyire érdekes. Ez erkölcsi és szakmai kérdés. A szakmai függetlenség, pártatlanság egyben etikai kérdés is. A hír szerkesztője ne éljen vissza sem a befogadó bizalmával (manipuláció) sem a hírben szereplő személy jogaival (rágalmazás, – titokkal való – visszaélés).

¹⁰ A valóság helyett a kép. In: Bertók László: Kő a tollpihén. Orpheusz könyvek, 1990. 81. p.

A televíziós hírműsorok története . A Magyar Televízió születésének hivatalos dátuma: 1957. május 1-je. Ekkor egyetlen közvetítő kocsival, 4 kamerával és a Magyar Rádióból kölcsönkért riporterekkel közvetítették az adást. Az MTV első önálló hírműsorát 1957. májusában sugározták. Matúz Józsefnét bízták meg a hírműsor szerkesztésével. A főszerkesztő 28 éven keresztül vezette a szerkesztőséget. A világon ő az egyetlen, aki ilyen hosszú ideig állt egy hírműsor élén.

A kezdeti Filmhíradó tíz percben 10 eseményről tudósított, például hogyan dolgoznak a Gyapjú- és Fonógyárban, hogyan aratnak, vagy belekukkantottak az állatkert életébe. Ez a híradó nyugalmat igyekezett sugározni nézőinek.

Az első mozgó híradó főcíme 1959-ben készült el: egy kamera a nézők felé fordult, a háttérben, pedig az MTV épülete látszott. Ekkor még nem foglalkoztattak híradós műsorvezetőket, mozgóképekkel illusztrált alámondott szöveget hallhattak a nézők. 1970 októberében történt a változás, amikor két műsorvezetővel, sportriporterrel jelentkeztek. A Híradó mellett népszerű hírműsor volt A Hét, melyet 1970 október 11-én sugároztak először. 1974-ben kezdődött a színes adás az MTV kettős csatornáján. 1977-ben létrehozták az 5 vidéki körzeti stúdiót. 1981–82-ben számos műsor, köztük hírműsor indult, például a Hírháttér. 1986-ban Aczél Endre lett a TV Híradó főszerkesztője. Új főcímmel jelentek meg: egy csillogó földgömbre ráépültek a híradó betűi. A zenéjét Presser Gábor szerezte. Gyorsan váltogatták egymást a híradó főcímei, 1988-ban, 1990-ben és 1992-ben is új formában jelentkezett be a Híradó. 1991-ben indult a Napkelte című műsor. 1992 januárjában alakult meg az Esti Egyenleg Főszerkesztősége. Májustól napi 10 percben regionális híradót is láthattak a kettős csatorna nézői. A külföldön élő magyarság 1992. december 24-től műholdas sugárással láthatja a Duna Televízió műsorait, köztük a hírműsorait. 1994-ben készült el az a fénykábel, amely lehetővé tette az MTV számára az élő közvetítéseket a Parlamentből. A közszolgálati televíziók monopóliumát megtörték az 1997 októberében induló kereskedelmi csatornák: a TV2 és az RTL Klub.

A médiatörvény hírműsorokra vonatkozó része 8§ (3) Az országos televízió főműsoridőben legalább húsz perc, országos rádió legalább tizenöt perc önálló hírműsort köteles egybefüggően szolgáltatni. A más magyarországi műsorszolgáltatótól átvett híryanag a hírműsor húsz százalékát nem haladhatja meg.

A híradóról. Hírműsort minden országos televízióknak kell készítenie és főműsoridőben legalább 20 összefüggő percben sugározni. Összeállításánál a riport, a tudósítás mellett a demo (televíziós hír mozgóképpel) műfajba sorolható anyagok váltják egymást. A műsor a legfontosabbaknak ítélt események kiemelésével kezdődik (*headline*), van *belső hírelőzetes*, azaz néhány fontosabb híregység után, a műsor harmada táján megállítja a hírek egymásutánját és röviden előrejelzi a későbbiekben következőket (sokszor olyan egységeket kiemelve, amelyek "bulváros" tartalmuk miatt nagyobb érdeklődésre tarthatnak számot).

4. ábra. Magyar világhíradó, 1931.¹¹

A mai televíziós hírműsorokban az alábbi híryanagokat használják leggyakrabban:

Televíziós hír : a hírolvasó–bemondó mondja el, ezalatt egy-egy állókép, grafika látható.

Demo: a hírolvasó–bemondó mondja el, de ezalatt az esemény helyszínén felvett mozgóképek láthatók hangokkal, zörejekkel.

Tudósítás:hosszabb mint egy egyszerű hír, a helyszínen készül és megengedhet némi szubjektív látásmódot abból a célból, hogy érzékeltethesse a helyszíni jelenlétet.

Interjú: önállóan ritkán használják hírműsorban, inkább csak részletét kivételes esetekben, pl. Ha fontos ember nyilatkozik egy jelentőségteljes ügyben a műsornak.

Riport: a legkomplexebb műfaji kategória, tartalmaz hírt, tudósítási elemet, interjúrészletet, stb.

A hírműsor szerkezete, felépítése:

- **Főcím** – a hírműsor minden alkalommal azonos képsorral és zenével kezdődik, ami belevésődik a nézőkbe.
- **Headline** – több fajtája létezik: a főcím után a hírolvasó–bemondók szövegükben kiemelik a műsor legfontosabb híreit. A köztes, vagy belső headline–ban a műsor közepén, harmada után visszaidézik az addig legfontosabb információkat és megelőlegnek néhányat a hátralévők közül. Az utóheadline pedig az elhangzott legfontosabb hírek megismétlése az adás végén.
- **Beköszönés** – a headline után a hírolvasó–bemondók köszöntik a nézőt és bemutatkoznak
- **Felvezető szöveg** – röviden, tömören összefoglalja azt, amiről a következő híryanag szól
- **Híryanagok** – rövidhír, demo, hír, tudósítás, interjú, riport

¹¹<http://retronom.hu/index.php?q=node/22434>. Letöltve: 2010-07-28)

ELEMZÉSI SZEMPONTOK 1.

Kezdő híradások számára is nagyon tanulságos a kérdéssor, amely a Terestyéni Tamás televíziós hírműsorok összehasonlító elemzésének¹² alapja volt.

- Hogyan képezik le a híradások szűkebb és tágabb világunkat, egyfelől Magyarország, másfelől a külföld eseményeit, folyamatait?
- Milyen formai, műfaji megoldásokkal, milyen audiovizuális eszközökkel dolgoznak?
- Milyen hírértékek alapján válogatnak, miképpen tematizálják a közéletet, milyen napirendet tárnak a közönség elé?
- Miképpen tesznek eleget a tömegmédiát tájékoztató, a demokratikus közéletet támogató funkciójának?
- A közéleti témák tekintetében mennyire kiegyensúlyozottak vagy elhajlík valamilyen irányban?
- Milyen a társadalmi ágensek prezentációja, különös tekintettel a közéleti-politikai szereplők megjelenítésére?
- Megfigyelhető-e a tájékoztatás bulvárosodása, az *infotainment* jelensége, a tájékoztatás és a szórakoztatás egymásba olvadása?
- Egészében véve van-e a csatornáknak egyéni arculatuk, és ha igen, milyen?
- Különbözik-e a közszolgálati híradó nem közszolgálati, kereskedelmi társaitól, és ha igen, miben?

ELEMZÉSI SZEMPONTOK 2.

Hírműsört elemezhetünk a következő szempontok alapján:¹³

1. Milyen területi és tematikus megoszlást mutatnak a vezető televízió csatornák esti főműsoridős hírműsorai?
2. Hogyan – semlegesen vagy elfogultan – közelítenek a politikai eseményekhez?

Ezen szempontok alapján lássuk a megközelítés részleteit. A hírek területi megoszlás alapján szólhatnak a következőkről:

- Magyarország
- Szomszédos országok
- Más országok

A tematikus megoszlás alapján:

- Hazai parlamenti és pártpolitika
- Magyarország külpolitikája
- Világpolitika

¹² Terestyéni Tamás: Televíziós híradóműsorok összehasonlító vizsgálata. In.: Médiakutató, 2007/4.

¹³ Bajomi-Lázár Péter – Monori Áron: Esti főműsoridős híradók a magyarországi televíziókban. In: Médiakutató, 2007/3.

- Háborós bűnök
- Gazdaság, pénzügy, üzlet
- Szociális kérdések, egészségügy
- Kultúra és művészetek
- Oktatás
- Tudomány
- Környezetvédelem
- Vallás
- Fiatalok, gyerekek
- Sport és szabadidő
- Egyéb (bűntény, botrány, katasztrófák, sztárok, stb.)

A hírek formája *szerint* megkülönböztethetjük a következőket:

- Műsorvezető által beolvasott hírügynökségi hír
- Mozgóképpel illusztrált hírügynökségi hír
- A csatorna munkatársának tudósítása a nap eseményeiről
- A csatorna munkatársának tudósítása – tematikus összeállítás valamely eseményről
- Közvélemény-kutatás, interjú
- A csatorna munkatársa telefonon bejelentkezik

A hírekben szereplő **témák hossza** szerint is különbséget tehetünk

A **témák megközelítése** alapján lehetnek:

- Semleges megközelítés – pozitív tartalom
- Semleges megközelítés – negatív tartalom
- Semleges megközelítés – semleges tartalom
- Negatív megközelítés – negatív tartalom
- Negatív megközelítés – pozitív tartalom
- Pozitív megközelítés – negatív tartalom
- Pozitív megközelítés – pozitív tartalom

ELEMZÉSI SZEMPONTOK 3.

A hírműsorok elemzéséhez szolgáló következő példa Gayer Zoltán szempontjait sorakoztatja fel, aki a Híradó képi retorikáját vizsgálta.¹⁴

- Funkcionális képhasználat: a képeknek az adott hír struktúrájában jól meghatározható szerepe – azaz jelentése – van, amit a narrátor szövege jelöl ki utalva a képre a szöveg egyes pontjaira asszociálás révén (a híradó a kép szintjén véleményt alkot és közvetít)

¹⁴ Gayer Zoltán : A Híradó képi retorikájának néhány jellegzetessége. In: Replika. 26. szám. (1997. június) 69–80. p. 12

- Szerkezeti értelmezés (a hírek szerkezete révén megvalósított értelmezés , mint a híradó manipulatív eszközeinek egyik eleme) : a hírek struktúráját a fontosság mellett (fontos hírek előre, kevésbé lényegesek hátra) az egyes hírek között föllelhető hasonlóság is befolyásolja. A hasonlóság lehet témabeli, helyszínbeli vagy a szereplők azonossága, de bármilyen egyéb asszociációs viszony is a hírek egymáshoz kapcsolásához vezethet. A közös vonások azután hasonulásokhoz vezetnek, így e gyakorlat egyfajta véleményalkotó gesztusként is működik. A műsor egészének szerkezetében is alkalom nyílik a jelentésváltoztatásokra. A kiemelésre méltatott hírek egy híradóban háromszor szerepelnek.
- A harmadik fontos képi eszközcsoport a szereplők ábrázolása: a kameraállásról van itt szó, amely konvencionális igen, de objektív nem lehet: alsó- és felső kameraállás, megvilágítás,
- A montázs technika: A szereplő nyilatkozata vagy a róla való beszéd alatt egy intézményt, intézményi logót, címet mutatva a hír kijelöli a szereplő státuszát a hír jelrendszerében; a hallgatóság ábrázolása: a hallgatóság számszerűsége helyett sokkal inkább relatív "sűrűsége" (hiszen egy közeli képbe egy vagy két ember fér bele), aktivitása, figyelmének különböző jelei, a beszélőhöz való viszonyának kifejezései érdekesek.
- Lényeges szempont a vágás sebessége. A gyors egymásutánban vágott beszélő-hallgató viszony egyrészt konfliktusosságot, másrészt aktivitást implikál. A lassú vágás az unalomnak, a szöveg hallgatóságra való hatástalanságának stb. jele.

Infotainment: hírmulattatás. Szórakoztató műsorelemek keverése hírműsorba.

Egyenes az út a híradóktól a szórakoztató műsorokig, hiszen a kereskedelmi média egy sor olyan infotainment műsort hozott létre, amely a nagyközönséghez, az átlagnézőhöz szól, mégis egymástól jelentősen eltérő tartalmakat, humort és érzelmeket kínál fel. Az infotainment és a reality műfajok elszaporodása a korábbiaknál élesebb versenyhez vezetett az információtermelésben. E kompetitív környezetben a híradók elvesztik kivételezett helyüket. A politikusok már a talk-show-kban és a könnyedebb politikai magazinműsorokban is megjelennek, ahogyan a Fókusz, a Heti Hetes vagy a Mónika-show is egy sor információval szolgál a magyar társadalom helyzetéről. Maguk a hírműsorok is átalakulnak, a politika mellett egyre nagyobb teret kapnak bennük az érdekességek, a kisemberi történetek és a katasztrófák. A népszerű média környezetében a tévéhíradó elvesztette kitüntetett szerepét a társadalmi és a politikai valóság bemutatásában, a közönség figyelméért küzdő infotainment műsorok egyikévé vált. ¹⁵

¹⁵ Csigó Péter: Közéleti diskurzusok és identitások a népszerű média terében. Miért nincs hatásuk a kereskedelmi híradóknak? In: Médiakutató, 2005/4.

5. ábra. A Nap-kezte utolsó főcíme¹⁶

ELEMZÉSI SZEMPONTOK 4.

Az elemzési módszerek sorában a következő példánk Kubínyi Tamástól származik, aki a Nap-kezte műsorfolyamának elemzését végezte el."Magyarországon a médiafigyelés legnagyobb adatbázisa az ORTT médiafigyelő csoportjánál van, ahol több mint száz szempont alapján csoportosítanak adatokat egy műorról(..) Az a tény, hogy a legnagyobb hazai adatbázis nem bizonyult alkalmasnak az egyre nyilvánvalóbb torzulások bizonyítására azt is jelenti, hogy a magyarországi médiában megfelelő hozzáértéssel végeredményben bárki bármit átvihet a médiafigyelés kapuőreinek rendszerén. Az okok az ORTT által alkalmazott figyelés filozófiájában és módszertanában keresendők, legfőbbképp pedig abban, hogy az adatok *mennyiségi* mérése nem társul a *minőségi* feldolgozással."¹⁷

Ebben a tanulmányban a kiválasztott műsor rovataiban elemezte

- a stúdióvendégek megoszlását párthovatartozásuk szempontjából (baloldal, jobboldal)
- a műsorelemek arányát (reklám, kiegészítő, háttér)
- a hírek tipizálását (ellenzéki vonatkozás, kormánypárti vonatkozás, gyakoriság az etapon belül, nem politikai téma, politikai téma)
- a viták és beszélgetések résztvevőinek számát
- a stúdióvendégek megoszlását (kormányzat, kormánypárt, ellenzék, parlamenten kívüli politikai erő, érdekképviselő, civil szervezet, hatóság, szakértő, gazdasági ágens, önkormányzat, magánszektor)
- a stúdióvendégek politikai közléseit
- nagypolitikai vendégeit
- témaszerkezetét (pártpolitika, kormányzati ügyek, honvédelmi politika, gazdaság/pénzügy, oktatáspolitikai, kultúra, foglalkoztatáspolitikai, médiapolitika, egyéb ügyek, egyéb politikai ügyek)

¹⁶ http://cs.agbnmr.com/Uploads/Hungary/stat_atv_negyedeves_2010.pdf Letöltve: 2010-07-28)

¹⁷ Kubínyi Tamás: "Nap-kezte". 39.p. In.: Magyar médiahelyzet

- műsorvezető személyiségeit (Bánó András, Verebes István, Aczél Endre, Pallagi Ferenc)

A vitaműsorokról, stúdióbeszélgetésekről. Összefoglaljuk legfontosabb jellemzőit és azokat a dolgokat, amelyeket elemzésünk alkalmával mindenképpen vizsgálnunk kell majd.

- Az állandó meghívottak világa tulajdonképpen az egymást-ismerők zárt világa, amely az állandó önmegerősítés logikája szerint működik. Természetesen ezek az emberek vitáznak, de annyira közös megegyezéses alapon. Észre vesszük?
- Kiemelkedő szerepe van a vitavezetőnek, ő diktálja a témát, a szabályokat, ő ad szót, jelzéseket, kiosztja a megszólalási időt és sorrendet, hangsúlyokat. (Van például az igenlésnek egy módja, amely sürgető, a türelmetlenséget vagy az érdektelenséget érezteti a beszélgetőpartnerrel. Ezekkel az alig észrevehető jelekkel manipulál a vitavezető, inkább öntudatlanul, mint tudatosan.) Látjuk?
- A vitavezető másik stratégiája: manipulál a sürgősséggel, arra használja az időt, a hiányát, az órát, hogy félbeszakítson, sürgessen, beléfojtsa a szót a másikba. És mindezt arra hivatkozva teszi, mint minden műsorvezető, hogy ő a nyilvánosság képviselője. Tetszik?
- Nyilvánvaló, hogy egy stúdióbeszélgetésnek nem minden résztvevője egyenlő. Vannak, akik a stúdiószereplésben profik, vannak, akik a beszédben is és a stúdiószereplésben is profik, és szemben velük ülnek az amatőrök. Ez hihetetlenül nagy egyenlőtlenység és hogy ez icipicit helyreálljon, a műsorvezetőnek kellene egyenlőtlennek lennie, azaz a relatíve legeszköztelembb felet segítenie. Megesik?
- A stúdióbeszélgetés összetétele meghatározó. Olyan láthatatlan munka, amelynek a végeredménye maga a beszélgetés. Ehhez egész sor előmunkát kell elvégezni, például a meghívásokkal: vannak emberek, akiknél fel sem merül, hogy meghívják őket; másokat meghívunk, ám ők visszautasítják a meghívást. A stúdióbeszélgetés végül összeáll, ám az észrevehető elfedi az észrevehetetlent: nem látjuk, egy művileg elrendezett észlelésben, a konstrukció szociális szerkezetét. Látjuk?
- Egy másik láthatatlan, ennek ellenére teljes mértékig meghatározó tényező: a kijelölt résztvevőkkel az előkészítő megbeszéléseken kidolgozott terv, amely kész, többé-kevésbé merev forgatókönyv formáját is öltheti, ahol a szereplőknek ebbe kell belesimulniuk. Ebben az előzetesen megállapított forgatókönyvben gyakorlatilag nincs helye az improvizációnak, a szabad, spontán beszédnek, mert az túl kockázatos, sőt veszélyes a vitavezető és műsora számára. Érezhető?

Sorozatok, szappanoperák, a filmműsorok csoportjának legnépszerűbb képviselői. Jelentős mennyiségük és rendszeres nézőik száma miatt emeljük ki s mutatjuk be részletesebben és ajánlunk elemzési szempontokat hozzájuk.

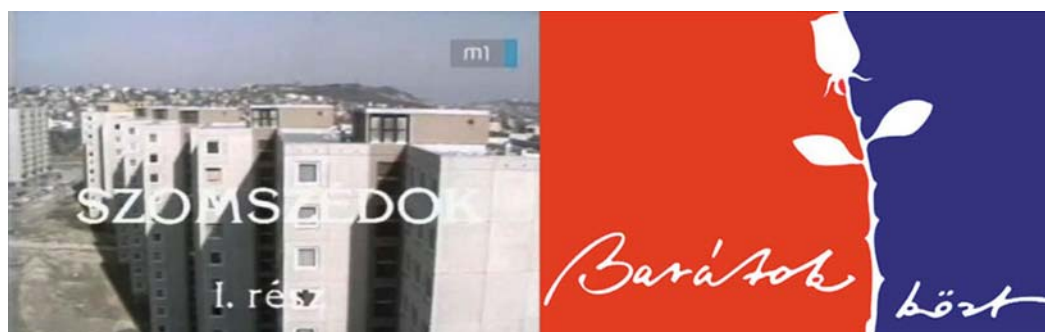
Sorozatok. A magyar nyelvben nem teszünk különbséget a sorozatok két alaptípusa a *serial* és a *series* között. Az utóbbi olyan sorozatokat jelöl, ahol a főhős, illetve a hősök egy csoportja azonos, de minden epizód önmagában lezárt egység. Ilyenek rendszerint a *detektívsorozatok* (Derrick, Columbo, NCIS, CSI stb.) A *serials*, a valóban folytatásos sorozatok gyűjtőneve, ahol lényeges az előzmények ismerete és az epizód vége után a néző várja a folytatást. Ilyenek a családssorozatok (Dallas). Külön csoportba sorolják az irodalmi adaptációkat. Tartalmi szempontok alapján is osztályozhatjuk a sorozatokat. Jól ismert a nosztalgia szériák közé tartozó orvos/műtőssorozatok csoportja (Fekete-erdei klinika, Kórház a város szélén, Vészhelyzet). Vannak sorozatok a mindennapokról, az akár napi gyakorisággal folytatódó családregények, melyekben szerepet kap az aktuális politika, a szerelem és az aktuális újsághírek (Szomszédok, Kisváros). Ismerjük az egyszer fent, egyszer lent sorozatokat, ahol sikersztorik, családi intrikák, jók és gonoszok küzdelmének romantikus epizódjai láthatók (Dallas, Guldenburgok öröksége).

Sorozatokat elemezhetünk elbeszélő technikájuk, koncepciójuk, karakterológiájuk pilot epizódjuk¹⁸ alapján.

Médiaszakértők szerint a sorozatműfajokon belül a televízió lényegének legjobban megfelelő esztétikai forma a **szappanopera**.

Szappanoperák. A kifejezés (*soap opera*) a 30-as években született az Egyesült Államokban, könnyed és nem irodalmi művek alapján készült sorozatok elnevezésére. Nagy-Britanniában inkább a *kitchen sink* (mosogatás) kifejezés honosodott meg annak a jelzésére, hogy mosogatás közbeni időtöltés volt az ilyen sorozatok követése. E folytatásos tévéregények színvonala korai évek televíziózásával kapcsolatban még nagyon jó színvonalú volt, de hamar felváltotta a kevésbé igényes, sikerorientált változatok sora. Végtelenített mesélés: a néző bármikor be- és kikapcsolódhat. Minden szappanoperában ott az alapprobléma, amely általában két ellenséges család vagy személy ellentétére épül. Az ellentét lehet a szegénység-gazdagság, a siker-sikertelenség ellentéte, az eredmény ugyanaz. Az alapprobléma az idő előrehaladtával kibontakozik, halad a megoldás felé, de soha nem oldódik meg.

¹⁸ A pilot epizód, más kifejezéssel pilotfilm vagy mintafilm vagy próbafilm egy készülő televíziós sorozat első, próba jelleggel elkészített epizódja. Gyakran hosszabb terjedelmű, mint egy szokványos epizód, nem ritkán dupla hosszúságú, melyet később, ha a sorozat műsorra tűzése mellett döntenek, két epizódként sugároznak. A pilot epizód segítségével a készítő és a forgalmazók felmérhetik, hogy a nézőközönség hogyan reagál a sorozat ötletére, a színészekre és az általuk megformált karakterekre, valamint egyéb olyan dolgokra, melyek nagyban befolyásolhatják a sorozat eladhatóságát és nézettségi mutatóit. A gyártók ennek segítségével időt és pénzt takarítanak meg egy esetlegesen félresikerült ötlet elvetésével, illetve kisebb vagy nagyobb módosításokat eszközölhetnek rajta. Ennek megfelelően a pilot epizód, melynek tartalma a sorozat alapszituációját vázolja fel, stílusában gyakran más képet mutat, mint maga az elkészült sorozat.

6. ábra. Két jó barát¹⁹

ELEMZÉSI SZEMPONTOK 5.

Népnevelés Gazdagrétről és Amerikai szappanopera magyar módra alcímekkel különíti el Antalóczy Tímea a két legismertebb magyar szappanoperáról, a Szomszédokról és a Barátok közt című sorozatról szóló elemzését²⁰.

A Szomszédok című sorozat 1987-ben indult. Szereplőivel, sorsukkal, személyiségükkel bárki könnyen tudott azonosulni (nyugdíjas, orvos, kozmetikus, tanár, bolti eladó, taxisofőr). Neves színészeket választottak szereplőinek. Figuráiban a többség megtalálhatta mintáit, kedvenc figuráit, akik a nézőkkel hasonló gondokkal küszködtek. "Megoldást ugyan nem kínált, de a néző számára már maga a tudat is kellemes volt, hogy nemcsak neki, de másnak sem megy jobban. Történetfolyama azért lett sikeres, mert szomorkásan moralizált az élet gondjairól. Mindennapi közhelyeket emelt be egyes epizódjaiba, Ezáltal próbált – nem csekély sikerrel – hitelességet teremteni." Szereplői sűrűn politizáltak, sujkolt üzeneteket közvetítettek a nézőknek az epizódvégi közelképekben. A rendszerváltás utáni kordokumentumként is értelmezhető. Több politikai váltást is túlél, majd forráshiány miatt befejezték 1999-ben. A megszűnése után is befolyása maradt rajongóira. Realistán ábrázolta a középosztály életét, követendő mintát, példaképet állított a nézők elé. Az oktató–nevelő jelleg végig jellemezte, mindenki részt vállalt belőle, ami nagy közönségmanipulációs erő volt a közszolgálat köntösébe burkolva.

¹⁹http://hogyvolt.blog.hu/2009/04/15/szomszedok_16.;

http://gamerek.lapunk.hu/tarhely/gamerek/kepek/baratok_kozt_logo.jpg. Letöltve 2010-07-31

²⁰ Antalóczy Tímea: A szappanoperák genezise és analízise In: Médiakutató, 2001/3.

A Barátok közt sorozat 1998-ban indult. A gazdasági elit életét tárja a nézők elé, szereplői viszonylag ismeretlen színészek. A család egy házban él, itt, ennek az udvara ad lehetőséget a találkozásokra. Fontos kellék a családból egy mindig kilógó renitens, egy fekete bárány. "A szappanoperák három szinten mutatják be a család mikrovilágát: a szülő-gyerek kapcsolatban; a férj-feleség kapcsolatban, illetve a testvér-testvér kapcsolatban. A „Barátok köztben” kétségtelenül mindenk felett állnak a testvéri kötelek. Bármilyen történik, bárki próbál kilépni e kötelekből vagy eltávolodni a családtól, nem tudja máshol elnyerni a nyugalomát, boldogságát, csak a már megszokott, biztonságot nyújtó családi fészekben."²¹ Férfi szereplőinek több lehetőséget írtak a forgatókönyvbe, mint a nőknek: a siker és a hatalom az előbbieknél marad. Tékozló fiú is, örök vesztes is van. "A családon, közösségen túl a sorozat központi eleme a családi vállalkozás, Berényiék építőipari cége. A cég egyben a mindennapi történések, események, konfliktusok bölcsője is. Itt csapnak össze az ellentétes érdekek, ez az a kérdés, amellyel kapcsolatban még a legközelebbi családtagokban sem bízhatnak meg a szereplők."A vállalkozáson túlra nem lépnek a szereplők: nem politizálnak, de jellegzetes társadalomképet mutatnak.

Mindkét sorozat fontos eleme a nevelés, pedig időben távol vannak egymástól és eltérő módon teszik ezt. A természetes megjelenés és a mesterkélttség azonban elválasztja őket egymástól. A Barátok közt arra "tanít" hogyan lehet élni a fogyasztói kultúrában. Nem a szereplői fontosak, hanem a karakterek, amiket megtestesítenek. A cselekmény nem reális. Szereplőit nem látjuk munka közben. Tárgyi világát, díszleteit a vázlatosság, elnagyoltság jellemzi. A Szomszédok szereplői szinte családtagok voltak a magyar háztartásokban, az egyik legvalóságosabb teleregényben, pontos és aprólékosan berendezett díszletéletükben, munkahelyükön számtalanszor láthattuk őket.

A különböző műfajokat tartalmuk, formájuk, innovatív tulajdonságaik, szerkesztési elveik, társadalmi hatásuk, a rendszerhez való viszonyuk, céljuk, üzenetük, , funkciójuk, technikai megoldásaik, tetszési indexük, költségvetési lehetőségeik alapján elemezhetjük.

7. ábra. MTV-logó²²

²¹ Antalóczy Tímea: A szappanoperák genezise és analízise In: Médiakutató, 2001/3.

²² MTV Zrt.

A médiaoktatás újabban már nem csupán a médiumok által közvetített alkotásokat, hanem a média működésének egész folyamatát vizsgálja, így nevelve a diákokat passzív befogadóból aktív és kritikus szellemű emberré.

- - Hogyan és kinek az érdekében működnek a médiumok?
- - Hogyan szervezik és finanszírozzák ezeknek a médiumoknak a működését?
- - Miféle valóságot jelenítenek meg?
- - Milyen nyelvi eszközöket használnak?
- - Hogyan érzékeli és értékeli a médiumok üzeneteit a közönség?

Összegzés. Az emberek többsége a médiából, főleg a TV-ből szerzi információit a világról, ezt tartja megbízhatónak. A tévé meghatározó médium, morális intézmény is, akár az egyénre, elszigetelt eseményekre, műsorokra épül, akár nem. Ami fontos, hogy ne általánosítsunk, lássuk mindig az árnyalatokat és a különbségeket s az értéket is!

TANULÁSIRÁNYÍTÓ

1. feladat

Egyetért Ön azzal az állítással, hogy ma Magyarországon a politikát, a közélet problémáit sokszor olyan hevesen elutasító fiatalok több mint fele naponta követi a hírműsorokat? Sőt a televízió-híradókat tartja a leginkább megbízható információforrásnak, nemcsak a rádióval, az internettel vagy a nyomtatott sajtóval, de például az ismerősökkel, a családtagokkal szemben is? Válaszát indokolja!

2. feladat

A televízió műsorstruktúrája. A televízió műsorainak elemzése

Az Ön ismeretei alapján kinek a nevéhez kötődik Magyarországon az első showműsor? Milyen más műsorokat készített még? Válaszát írja a kijelölt helyre!

3. feladat

Látott már a hazai csatornákon kisebbségi vagy esélyegyenlőségi műsort? Milyen véleménye alakult ki róla? Elmenne dolgozni egy hasonló műsor szerkesztőségébe?

4. feladat

Szükség van-e Ön szerint közzolgálati televízióra Magyarországon? Ha igen, miért, ha nem miért? Válaszát indokolja!

5. feladat

Sorolja fel kedvenc televíziós személyiségeit! Ha választhatna melyikőjükkel dolgozna egy műsorban?

6. feladat

Van otthonában televíziókészülék? Ha igen, milyen műsorokat néz rendszeresen?

7. feladat

Van kedvenc televíziós sorozata? Ha igen, milyen rendszerességgel követi?

8. feladat

Véleménye szerint milyen tévés műsorszámokban figyelhető meg leginkább a média bulvárosodásának folyamata? Mit gondol erről?

9. feladat

Részt vett már élő televíziós műsor stúdiófelvételén? Nem tántorították el a pályaválasztását?

10. feladat

Véleménye szerint mi az értelme/jelentése annak a megfogalmazásnak a különböző tárgyalásokról, látogatásokról kiadott közleményekben, mint pl. Őszinte, nyílt légkörű tanácskozás.....?

11. feladat

Véleménye szerint mennyire tarja a nagyközönség hitelesnek és tárgyilagosnak a magyar sajtót? Mennyire bízik az újságírókban?

A large rectangular area with a yellow border containing ten horizontal lines, intended for handwritten notes or analysis.

MUNKANYAG

ÖNELLENŐRZŐ FELADATOK

1. feladat

Határozza meg legfrissebb ismeretei alapján a következő fogalmakat!

- Televíziós műorszám
- Közzolgálati műorszám
- Kereskedelmi műorszolgáltató
- Közzolgálatóság
- Infotainment

MUNKAANYAG

2. feladat

Soroljon fel minél több televíziós műsortípust!

3. feladat

Miben látja a leglényegesebb különbséget a közszolgálati és a kereskedelmi műsorok között?

4. feladat

Sorolja fel a híradó részeit, határozza meg elemeit!

5. feladat

Válasszon ki az egyik kereskedelmi csatorna műsorából 5 különböző műsортípushoz tartozó műsort és keresse meg ezek megfelelőit a másik kereskedelmi csatornán és a két közszolgálati adó műsorstruktúrájában is.

6. feladat

Miben különbözik az inspiráció az adaptációtól?

7. feladat

Melyik nyomozó figuráját jelenítette meg különböző feldolgozásokban közel 70 színész?

8. feladat

Mi a médium eredeti jelentése?

9. feladat

Mit nevezünk "final cut"-nak?

10. feladat

Mit jelent a "remake"?

Handwritten answer area with five horizontal lines. A large, faint watermark "MUNKANYAG" is visible diagonally across the page.

MEGOLDÁSOK

1. feladat

A munkatankönyv bekeretezett részeiben található meghatározások alapján javítandó.

2. feladat

A munkatankönyv bekeretezett részeiben található meghatározások alapján javítandó.

3. feladat

A feladat jellegéből következően általános megoldás nem adható.

4. feladat

A munkatankönyv bekeretezett részeiben található meghatározások alapján javítandó.

5. feladat

A javításnál mérvadó meghatározások a szövegben található. Sokféle megoldás elfogadható.

Például:

RTL Klub	TV2	MTV	Duna Televízió
Reggeli	Mokka	Ma Reggel, Nappali	
Barátok közt	Jóban rosszban	Szomszédok	Tűzvonalban
Balázs–A szembesítőshow, Mónika–A kibeszélőshow	Jakupcsek		Carlo és vendégei
Legyen Ön is milliomos	Multimilliomos		
Fókusz	Aktív		

6. feladat

Inspiráció esetén a rendező elszakad az irodalmi alapanyagtól, inkább ihletője a mű, a cél nem az alkotás mozgóképes megjelenítése.

7. feladat

Sherlock Holmes-t.

8. feladat

1. Más akarat által befolyásolt személy. 2. Olyan ember, aki a földi halandók és a transzcendens világ között közvetít. 3. Befolyásoló közeg.

9. feladat

Az utolsó vágást, mely után a film a nézőközönség elé kerülhet. Sokszor ezt a műveletet az alkotók elképzelésétől eltérően a producer igényeihez igazítják, ezért jelennek meg a rendezői változatok is.

10. feladat

Híres filmek új változatban történő leforgatása, általában a külföldi kasszasiker megismétlése, ötlet hiány vagy a téma aktualitása miatt.

IRODALOMJEGYZÉK

FELHASZNÁLT IRODALOM

AGB Hungary/AGB Nielsen Televíziózásra fordított idő napi átlaga. http://cs.agbnmr.com/Uploads/Hungary/stat_atv_negyedevnes_2010.pdf Letöltve: 2010-07-28)

Antalóczy Tímea: A szappanoperák genezise és analízise I. In: Médiakutató. 2001/3.

Bernáth-Cserhalmi-Elek-Farkas-Földes-Horvát-Szigethy: Bevezetés a műfajismeretbe. Szerkesztette: Bernáth László. Dialóg Campus Kiadó-MÚOSZ.Budapest-Pécs.2008. 294p.

Csigó Péter: Közéleti diskurzusok és identitások a népszerű média terében. Miért nincs hatásuk a kereskedelmi híradóknak? Médiakutató, 2005/tél

Gayer Zoltán : A Híradó képi retorikájának néhány jellegzetessége. In: Replika. 26. szám. (1997. június) 69-80. p.

Horvát János: Televíziós ismeretek. Média Hungária. 2000. 151 p.

Magyar médiahelyzet. Szerkesztette: Antal Zsolt-Gazsó Tibor. Századvég Kiadó. Budapest, 2005.394p.

William L. Rivers-Cleve Mathews: Médiaetika. Bagolyvár Könyvkiadó. 1993.366 p.

Tim O'Sullivan-Brian Dutton-Philip Rayner: Médiaismeret. Korona Kiadó, Budapest, 2002. 466 p.

Szíves kalauz a televíziós alapismeretek oktatásához I-II. Szerkesztette: Babiczky László. Jegyzet. Budapest Média Intézet 1999.

Tálos András: Rádiós és TV-s ismeretek. Jegyzet, Budapest, 2006. 213 old., 210. old. http://www.radnoti-pecs.hu/tanul/komm/radio_tv.pdf Letöltve: 2010. augusztus 1.

A televíziós műsorkészítés alapismeretei. Szerkesztette: Babiczky László. Jegyzet. Budapest Média Intézet 2002

Terestyéni Tamás: Televíziós híradóműsorok összehasonlító vizsgálata. In.: Médiakutató, 2007/4.

AJÁNLOTT IRODALOM

Bíró Yvette: A hetedik művészet. Budapest, osiris Kiadó, 2003. 426p.

Boda Edit: Médiakalauz I–IV. Budapest, Magyar Médiapedagógiai Műhely. 1997

ifj. Csákvári József – Malinák Judit: Mozgóképkultúra és médiaismeret. A tömegmédia nyelve és társadalmi háttere. Budapest, Calibra Kiadó. 1998.

Hartai László–Muhi Klára : Mozgóképek és médiaismeret I–II. Korona Kiadó, 2002.

Honffy Pál: Filmről, televízióról középiskolásoknak. Tankönyvkiadó. 1979.

Kerpel Róbert–Baji Tibor: A műsorkészítés technológiája I–II. Magyar Televízió. Budapest 1970–71.

Közszolgálatosság a médiában. Ábránd vagy realitás? Szerkesztette: Terestyéni Tamás. Budapest, Osiris Kiadó Osiris Kiadó és MTA–ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport. 1995.

Médiakritika. Szerkesztette: Terestyéni Tamás. Budapest, Osiris Kiadó Osiris Kiadó és MTA–ELTE Kommunikációelméleti Kutatócsoport. 1995.

Nagy Andor: Médiapedagógia. Televízió a családban és az iskolában. Pécs, Halász és fia Kiadó. 1993.

Szabó Gábor: Filmes könyv – Hogyan kommunikál a film? Ab Ovo, 2001. 160p.

Szerkesztők és szerzők kézikönyve. Szerkesztette: Gyurgyák János. Budapest: Osiris Kiadó, 1996.

<http://www.c3.hu/~mediaokt/tanit.htm> Letöltve: 2010. 08.01.

<http://www.hullamvadasz.hu/ftp/terulet/jog/torveny/mediatv.html>

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99600001.TV

<http://mek.oszk.hu/html/opac.htm>.

http://www.enc.hu/1enciklopedia/mindennapi/mediahat_kut.htm.

<http://www.media.ars-wonderland.hu/>.

<http://communicatio.hu/mktt/keret.htm>.

A(z) 1555-06 modul 002-es szakmai tankönyvi tartalomeleme felhasználható az alábbi szakképesítésekhez:

A szakképesítés OKJ azonosító száma:	A szakképesítés megnevezése
54 321 01 0010 54 01	Rádióműsor-vezető, konferanszié
54 321 01 0010 54 02	Televízióműsor-vezető, konferanszié
54 321 01 0010 54 03	Újságíró I.
54 321 01 0100 52 01	Fotóriporter
54 321 01 0100 52 02	Lapkiadói újságíró-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 03	Rádióműsor-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 04	Televízióműsor-szerkesztő munkatársa
54 321 01 0100 52 05	Újságíró II.

A szakmai tankönyvi tartalomelem feldolgozásához ajánlott óraszám:

23 óra

MUNKANYAG

A kiadvány az Új Magyarország Fejlesztési Terv
TÁMOP 2.2.1 08/1-2008-0002 „A képzés minőségének és tartalmának
fejlesztése” keretében készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap
társfinanszírozásával valósul meg.

Kiadja a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet
1085 Budapest, Baross u. 52.
Telefon: (1) 210-1065, Fax: (1) 210-1063

Felelős kiadó:
Nagy László főigazgató